

2. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування: [навчальний посібник] / Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

3. Гамага О.О. Функціональна компетентність керівника у формуванні управлінської команди: автореф. дис. канд. псих. наук : 19.00.05 / О.О. Гамага ; Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля МОН України. – Луганськ, 2010. – 23 с.

4. Шегда А.В. Менеджмент: [навчальний посібник] / А.В. Шегда. – Київ : Знання, 2002. – 583 с.

5. Нападовська Л.А. Фактори конкурентоспроможності та вимоги до сучасного керівника / Л.А. Нападовська // Економіка та держава. – 2013. – № 2. – С. 45-47.

6. Павлова І.І. Якісна характеристика видів мотивації персоналу / І.І. Павлова // Вчені записки Університету «КРОК». – 2014. – Випуск 36. – С. 212-216.

НЕОБХІДНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

***ДОДУХ Н.О., ЖИВОТЧЕНКО В.В., СТУДЕНТКИ*,
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Планування і контроль на підприємстві є важливою складовою для досягнення ефективності діяльності. Саме планування формує фундамент для визначення стратегії діяльності підприємства в майбутньому, а контроль є визначальним фактором для успішної реалізації даної стратегії, забезпечуючи усунення невизначеності інформації та попередження виникнення проблем при кризових ситуаціях. Саме тому питання організації планування та контролю на підприємстві, а особливо в аграрному виробництві, набуває великої актуальності в наш час.

У сучасній економіці питання планування пройшло значний шлях зміни поглядів, починаючи з директивного, яке характеризувалося жорстким дотриманням нормативів і показників, до самокерованого, яке існує в сучасному ринковому механізмі регулювання економіки.

* Науковий керівник: *Калініченко С.М., к.е.н., доцент*

Методологічні, методичні й організаційні аспекти планування за часів планової економіки розглядали Бочаров В.В., Петухов Р.М., Терещенко О.О. та ін. Щодо закордонних вчених, то значний внесок в плануванні як функції управління мали Акофф Р., Ансофф І., Мескон М.Х. та ін. Щодо дослідження проблеми організації системи контролінгу, то дані питання розглядали закордонні автори Хан Д., Хорват П., Примак А.Г., Фалько С.Г. та ін.

Р. Акофф визначив такі основні принципи, які забезпечують ефективність процесу планування: принцип холізму, безперервності, гнучкості, точності, участі, наступності, адаптивності, комплексності. Згідно даним принципам, стратегічне планування має преактивну чи інтерактивну орієнтацію [1].

Литвин Ю. стверджував, що «Планування – це процес розроблення і прийняття цільових установок кількісного та якісного характеру і визначення шляхів найефективнішого їх досягнення. Це установки, що розробляються у вигляді «дерева цілей» [2].

На нашу думку, планування найбільш точно можна характеризувати, як процес, який спрямований на виявлення та затвердження цілей і завдань підприємства, визначення напрямку розвитку діяльності із детальним прорахунком кожного кроку, які необхідні для реалізації поставленої мети. Контроль забезпечує поінформованість менеджера про відхилення від норм та нормативів, наявність «вузьких місць на виробництві», а також неефективне використання ресурсів. Саме контроль, на нашу думку, забезпечує розробку стратегії на підприємстві з метою уникнення зайвих перевірок, зменшення до мінімуму витрат часу та наявність високої якості роботи.

Планування обов'язково повинне охоплювати всі сфери діяльності підприємства, включаючи усі етапи, дії та операції як господарських процесів, так і процесів управління. Якщо при плануванні менеджер щось не врахує, то відбудеться неминуче виникнення у цій ланці неузгодженості, і як наслідок цього - зривів або порушення діяльності підприємства [3].

Планування є первісною з-поміж решти функцій управління. До функцій планування відносяться такі: цілевстановлення, прогнозування, моделювання, програмування.

Сутність планування полягає в обґрунтуванні цілей і шляхів їх досягнення на основі виявлення комплексу завдань і робіт, а також

визначення ефективних методів, способів і ресурсів усіх видів, необхідних для виконання цих завдань та встановлення їх взаємозв'язку.

Мета планування полягає у створенні системи планових документів, які визначають зміст та певний порядок дій для забезпечення тривалого існування підприємства.

Планування дає змогу виявити проблеми, що існують на ринку, і намітити необхідні заходи для їх подолання. Однак неможливо абсолютно точно передбачити всі параметри економічної системи, яких буде досягнуто на практиці, адже формування плану завжди відбувається в умовах інформаційної недостатності. План в умовах ринку і самостійності підприємств має забезпечити насамперед ритмічність виробництва, одержання стабільних доходів і стійке фінансове становище підприємств [4].

Контроль – найважливіший фундаментальний елемент керування. Всі функції керування, такі як: планування, мотивація, створення організаційних структур, нерозривно пов'язані з контролем. Контроль - це процес досягнення організацією намічених цілей. Він необхідний для виявлення й дозволу виникаючих проблем раніше, ніж вони придбають серйозні наслідки. Самі по собі мети, плани й структура організації визначають її напрямок діяльності, контроль же розподіляючи зусилля направляє виконання робіт.

Сучасний ринок висуває чимраз вищі вимоги до планування і контролю. Основними факторами зростання ролі планування і контролю в нинішніх умовах є:

1) зростання рухомості зовнішнього середовища. Вимоги з боку попиту, що постійно змінюються, зумовлюють зрушення інших факторів зовнішнього середовища, технологій і засобів зв'язку. Такі ж самі швидкі та глибокі зміни змушені здійснювати бізнес. В українській економіці підвищена рухомість обумовлена перш за все перехідним характером вітчизняного господарства і, як наслідок, нестабільністю соціально-політичної сфери;

2) посилення відцентрових сил в економічних організаціях, унаслідок чого останні надають високий ступінь автономії і самостійності окремим підрозділам і менеджерам фірм. Поряд з позитивними результатами (підвищення гнучкості й підприємницької активності підрозділів) така практика створює ряд проблем і негативних ефектів (втрата централізованого контролю за роботою підрозділів;

подрібнення фундаментальних цілей фірми на множини часткових, більша частина яких не може бути виконана, або ж повне розмивання загальних цілей). Існує ряд апробованих на практиці способів регулювання процесу переборювання негативних наслідків відцентрових тенденцій; одним із найефективніших є планування, вироблення єдиної корпоративної стратегії і механізму її реалізації; новий стиль керівництва персоналом, який дає працівникові значно більшу свободу дій, сприяє розвитку його ініціативи і творчих можливостей [5].

Отже, наявність процесу планування та контролю та їх постійне удосконалення є важливими факторами забезпечення високого рівня ефективності виробництва на підприємствах. Приділяючи більшу увагу плануванню та контролю, хоча і в довгостроковому періоді, проте можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства, його надійності, забезпечення самокупності та самофінансування. Планування та контроль є нерозривними процесами на підприємстві, які взаємодоповнюють одна одну, виявляють можливі суперечності, обґрунтовують плани розвитку підприємства та поліпшення ефективності діяльності окремих галузей та підприємства в цілому.

Література.

1. Акофф Р.А. Планирование в больших экономических системах / Р.А. Акофф; пер. с англ. Г.Б. Рубальского; под ред. д-ра техн. наук И.А. Ушакова. – М. : Советское радио, 1972. – 222 с.

2. Литвин Ю.О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю.О. Литвин, В.І. Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. – Донецьк, ДонНТУ, 2009. – С. 67-85.

3. Кірсанова Т.О. Проблеми та перспективи фінансового планування на підприємстві / Т.О. Кірсанова, Н.А. Дьяченко // Вісник Сумського державного університету. Сер.: Економіка. – 2011. – № 4. – С. 48-57.

4. Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства: [Навчальний посібник] / В.Є. Москалюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.

5. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: [Навчальний посібник] / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – К. : Каравела, 2003. – 432 с.